

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1653/2567

นาง ล. กับพวก โจทก์ นาง ส. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 150, ป.พ.พ. มาตรา 1719, ป.พ.พ. มาตรา 1722

ย่อ / หลักกฎหมาย

บทบัญญัติของ ป.พ.พ. มาตรา 1722 ที่ว่าผู้จัดการมรดกจะทำนิติกรรมใด ๆ ซึ่งตนมีส่วนได้เสีย เป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดกหาได้ไม่ เว้นแต่พินัยกรรมจะอนุญาตไว้ หรือได้รับอนุญาตจากศาล เป็นกรณีที่ใช้บังคับเฉพาะผู้จัดการมรดกที่มีได้เป็นทายาท แต่สำหรับจำเลยที่ 1 นอกจากเป็นผู้จัดการมรดกของ ส. ตามคำสั่งศาลแล้วยังเป็นหนึ่งในทายาทที่มีสิทธิรับมรดกของ ส. การที่จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของ ส. ให้แก่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งในฐานะที่จำเลยที่ 1 เป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกในที่ดินพิพาทด้วย จึงเป็นการกระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการมรดกที่มีอยู่ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1719 โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากทายาทหรือได้รับอนุญาตจากศาล จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 กระทำการอันเป็นการปฏิปักษ์ต่อกองมรดก ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1722 อันจะมีผลทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 150

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งเจ็ดฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนมรดกเฉพาะส่วนที่ดินโฉนดเลขที่ 24055 ตำบลบ้านร่ม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของนางสวน ผู้ตาย โอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัว กับให้เพิกถอนนิติกรรมการยกให้ที่ดินดังกล่าวระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และเพิกถอนนิติกรรมของจำเลยที่ 2 ที่แบ่งแยกโฉนดที่ดินเลขที่ 24055 เป็นโฉนดที่ดินเลขที่ 25608 จำเลยทั้งสองให้การขอให้ยกฟ้อง ระหว่างพิจารณา โจทก์ที่ 4 ถึงแก่ความตาย นางถนอมยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต ศาลชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนมรดกเฉพาะส่วนที่ดินโฉนดเลขที่ 24055 ระหว่างจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของนางสวน กับจำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัว ซึ่งทำเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555 เพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินดังกล่าวระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ซึ่งทำเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 และเพิกถอนนิติกรรมของจำเลยที่ 2 ที่แบ่งแยกโฉนดที่ดินดังกล่าวเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ 25608 ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ทั้งเจ็ด โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาแก้เป็นว่า สำหรับนิติกรรมการโอนที่ดินมรดกเฉพาะส่วนของที่ดินโฉนดเลขที่ 24055 ซึ่งทำเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555 และนิติกรรมการให้ที่ดินระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ซึ่งทำเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 ให้เพิกถอนเฉพาะส่วนที่เป็นของโจทก์ที่ 1 ถึงที่ 5 และที่ 7 คิดเป็น 6 ส่วน จาก 11 ส่วน นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ทั้งเจ็ดและจำเลยทั้งสองฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่มีได้โต้เถียงกันในชั้นนี้รับฟังได้ว่า โจทก์ทั้งเจ็ดจำเลยที่ 1 นางสาวสุดใจหรือสมใจ (ถึงแก่ความตายไปก่อน) นายประเสริฐ และนายสมจิตหรือสมจิตต์ รวม 11 คน เป็นบุตรของนางสวน นางสาวถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2519 มีทรัพย์สินมรดกเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ 24047 เนื้อที่ 11 ไร่ 2 งาน ซึ่งเป็นที่นา และในปี 2520 มีการโอน

ทางมรดกให้ทายาททั้ง 10 คน ถือกรรมสิทธิ์รวมแล้ว กับที่ดินโฉนดเลขที่ 24055 หรือเดิมโฉนดเลขที่ 1519 เนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 40 ตารางวา ที่พิพาท ซึ่งใช้เป็นที่พักบ้านอยู่อาศัยและนางสาวนงนุชกรรมสิทธิ์รวมกับโจทก์ที่ 7 เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2554 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของนางสาววัน ที่ 4 มกราคม 2555 จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนมาเป็นชื่อของจำเลยที่ 1 และวันที่ 12 มิถุนายน 2558 จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินเฉพาะส่วนให้แก่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นบุตรของจำเลยที่ 1 โดยเสนอหา ไม่มีค่าตอบแทน เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 โจทก์ที่ 7 และจำเลยที่ 2 ยื่นคำขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวมที่ดินโฉนดเลขที่ 24055 ซึ่งในการรังวัดที่ดินได้เนื้อที่ 3 ไร่ 31.7 ตารางวา มากกว่าตามหลักฐานเดิมกับหักที่ดินเป็นสาธารณประโยชน์ (คลองชลประทาน สาย 1 ขวา 24 ขวา) 49.5 ตารางวา และในการแบ่งกรรมสิทธิ์รวม โจทก์ที่ 7 ได้เนื้อที่ 1 ไร่ 2 งาน 50.1 ตารางวา จำเลยที่ 2 ได้เนื้อที่ 1 ไร่ 1 งาน 32.1 ตารางวา คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ทั้งเจ็ดและจำเลยทั้งสองว่า มีเหตุเพิกถอนนิติกรรมการโอนมรดกที่ดินโฉนดเลขที่ 24055 เฉพาะส่วนของนางสาววันเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555 และนิติกรรมการให้ที่ดินระหว่างจำเลยทั้งสองเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 เฉพาะส่วนที่เป็นของโจทก์ทั้งเจ็ด คิดเป็น 6 ส่วน จาก 11 ส่วน ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1722 ที่ว่า ผู้จัดการมรดกจะดำเนินการใด ๆ ซึ่งตนมีส่วนได้เสียเป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดกหาได้ไม่ เว้นแต่พิสัยกรรมจะได้อนุญาตไว้ หรือได้รับอนุญาตจากศาล เป็นกรณีที่ใช้บังคับเฉพาะผู้จัดการมรดกที่มีได้เป็นทายาทแต่สำหรับจำเลยที่ 1 นอกจากเป็นผู้จัดการมรดกของนางสาววันตามคำสั่งศาลแล้วยังเป็นหนึ่งในทายาทที่มีสิทธิรับมรดกของนางสาววัน การที่จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของนางสาววันให้แก่ตนเองเป็นส่วนตัวในฐานะที่จำเลยที่ 1 เป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกในที่ดินพิพาทด้วย จึงเป็นการกระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการมรดกที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1719 โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากทายาทหรือได้รับอนุญาตจากศาล จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 กระทำการอันเป็นการปฏิปักษ์ต่อกองมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1722 อันจะมีผลทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 แต่อย่างใด โจทก์ทั้งเจ็ดจึงไม่อาจที่จะฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินมรดกเฉพาะส่วนของที่ดินโฉนดเลขที่ 24055 ซึ่งจำเลยที่ 1 ดำเนินการไปเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555 ตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ ส่วนที่จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนให้แก่จำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 นั้น เห็นว่า เมื่อทายาททุกคนต่างรู้เห็นยินยอมให้จำเลยที่ 1 ยื่นคำร้องขอจัดการมรดกของนางสาววัน แล้วจำเลยที่ 1 นำคำสั่งศาลไปจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทมาเป็นของจำเลยที่ 1 เป็นส่วนตัวเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555 หลังจากนั้นอีกกว่า 3 ปี จำเลยที่ 1 จึงจดทะเบียนโอนให้แก่จำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 โดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำใดที่ไม่สุจริต แล้วหลังจากจำเลยทั้งสองครอบครองปลูกสร้างบ้านอยู่อาศัย ไม่มีทายาทคนใดโต้แย้งคัดค้านเลยว่าจำเลยที่ 1 จัดการทรัพย์สินมรดกไปโดยไม่ชอบ จึงเชื่อได้ว่าโจทก์ที่ 1 ถึงที่ 6 ได้ขายสิทธิในที่ดินพิพาทส่วนของแต่ละคนให้แก่จำเลยทั้งสองและได้รับเงินไปครบถ้วนแล้ว จำเลยทั้งสองได้แบ่งทรัพย์สินมรดกในที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ที่ 7 รับไปตามสิทธิครบถ้วนแล้ว พยานหลักฐานของจำเลยทั้งสองมีน้ำหนักดีกว่าพยานหลักฐานของโจทก์ทั้งเจ็ด โจทก์ทั้งเจ็ดไม่อาจที่จะฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ซึ่งทำเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 ได้ ฎีกาข้อนี้ของจำเลยทั้งสองฟังขึ้น ส่วนฎีกาของจำเลย

ทั้งสองในประเด็นอื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลเปลี่ยนแปลงแล้ว และฎีกาของโจทก์ทั้งเจ็ดส่วนที่เกี่ยวกับโจทก์ที่ 6 ฟังไม่ขึ้น กรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อที่โจทก์ทั้งเจ็ดฎีกาว่าศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาเกินคำขออีกต่อไป ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งเจ็ดเสียทั้งหมด ให้โจทก์ทั้งเจ็ดใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลแทนจำเลยทั้งสอง โดยกำหนดค่าทนายความให้รวม 10,000 บาท

องค์คณะ

ปรีชา เชิดชู · รัชชัย รัตนเหลียม · อัจฉรา วรวงศ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1653/2567>